

تأثیر یادگیری مبتنی بر سناریو به روش بحث گروهی و پرسش و پاسخ بر دستاورد یادگیری دانشجویان پرستاری: یک مطالعه مقایسه‌ای

مریم باقری^۱، اکرم محمدی پلارتنی^۲، مژگان جوکار^۳، فخری صبحی^۴

۱. دکترای تخصصی، پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، گروه پرستاری سلامت بزرگسالان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
۲. کارشناسی ارشد، پرستاری، بیمارستان تخصصی شفا، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
۳. دانشجوی دکترای تخصصی، پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران، تهران، ایران.
۴. کارشناسی ارشد، پرستاری، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، گروه پرستاری سلامت بزرگسالان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

چکیده

مقدمه: یادگیری مبتنی بر سناریو با به کارگیری استراتژی‌های یادگیری فعال به دانشجویان فرصت تعامل و درگیر شدن در موقعیت را فراهم می‌کند. مطالعه حاضر به منظور بررسی مقایسه‌ای یادگیری مبتنی بر سناریو به روش بحث گروهی و پرسش و پاسخ بر دستاوردهای یادگیری دانشجویان پرستاری طراحی گردیده است.

روش‌ها: پژوهش حاضر مطالعه‌ای مداخله‌ای-مقایسه‌ای بود که در نیمسال اول تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ انجام شد. ۹۴ دانشجوی ترم ۶ پرستاری دعوت به مطالعه شدند و با تخصیص تصادفی به دو گروه تقسیم شدند. در گروه کنترل، تدریس با کیس سناریو به روش پرسش و پاسخ و در گروه آزمون تدریس با کیس سناریو به روش بحث گروهی انجام شد. نمره ارزشیابی پایان نیمسال تحصیلی درس مراقبت‌های پرستاری در منزل به عنوان دستاورد یادگیری در دو گروه مقایسه شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام گرفت. جهت تحلیل نمرات دو گروه از آزمون t مستقل، به منظور تعدیل متغیرها از آزمون آنالیز کوواریانس و جهت بررسی ارتباط ویژگی‌های دموگرافیک (سن و معدل) با دستاوردهای یادگیری از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها: آزمون آنالیز کوواریانس با تعدیل متغیرها در دو گروه نشان داد که نمره درس مراقبت پرستاری در منزل به عنوان دستاورد یادگیری با روش تدریس رابطه معنادار داشت ($P\text{-Value} < 0/05$) به طوری که میانگین نمره در روش بحث گروهی بیشتر از گروه پرسش و پاسخ با استفاده از یادگیری مبتنی بر سناریو بود.

نتیجه‌گیری: این مطالعه پیشنهاد می‌کند که استفاده از یادگیری مبتنی بر سناریو با روش‌های بحث گروهی می‌تواند منجر به تسهیل و ارتقای یادگیری دانشجویان گردد.

کلیدواژه‌ها: یادگیری، دستاوردها، یادگیری مبتنی بر سناریو، دانشجویان، پرستاری.

نویسنده مسئول: فخری صبحی، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، گروه پرستاری سلامت بزرگسالان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

ORCID:
0000-0003-1448-6606

Email:
sabohi@nm.mui.ac.ir

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۹ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۵/۱۹

ارجاع: باقری مریم، محمدی اکرم، جوکار مژگان، صبحی فخری. تأثیر یادگیری مبتنی بر سناریو به روش بحث گروهی و پرسش و پاسخ بر دستاورد یادگیری دانشجویان پرستاری: یک مطالعه مقایسه‌ای. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۴۰۱؛ ۲۶(۱): ۱۸-۲۶.

مقدمه

یکی از رویکردهای نوین یادگیری در آموزش علوم سلامت، استفاده از یادگیری مبتنی بر سناریو می‌باشد. یادگیری مبتنی بر سناریو Scenario based learning (SBL) مبتنی بر نظریه یادگیری موقعیتی و ارزش‌گذاری دانش زمینه‌ای، ممکن است راهبردی برای نزدیک‌تر کردن دانشجویان به واقعیت‌های حرفه انتخابی خود باشد، بدین ترتیب که دانشجویان فرصت‌هایی برای درگیر شدن با مجموعه‌های واقعی از شرایط، تجربه وظایف واقعی، پذیرش چالش‌های واقعی و ایفای نقش دارند که از طریق زبان و سبک‌های ارتباطی موجود در محیط‌های زندگی واقعی میانجی‌گری می‌شوند (۱). یادگیری مبتنی بر سناریو استفاده از سناریوها به عنوان وسیله‌ای برای فرآیند آموزش و یادگیری است که به دانشجویان فرصت می‌دهد تا از تجربیات واقع‌بینانه بیاموزد و آن را به کار گیرد (۲). در این رویکرد، محتواهای آموزشی براساس سناریوهای واقعی طراحی می‌شوند و یادگیرندگان از مهارت‌های مختلف در امر یادگیری استفاده می‌نمایند (۳).

امروزه از روش یادگیری مبتنی بر سناریو در به‌کارگیری استراتژی‌های یادگیری فعال مانند یادگیری مبتنی بر حل مسئله و یادگیری مبتنی بر مورد در رشته‌های علوم پزشکی از جمله پرستاری استفاده می‌گردد (۶-۴). در این روش دانشجویان علاوه بر استفاده از دانش خود با به‌کارگیری تفکر انتقادی، مهارت‌های حل مسئله و خلاقیت در یک محیط امن و نزدیک به واقعیت به حل مشکل می‌پردازند (۳). به‌کارگیری سناریوهای آموزشی منجر به شناسایی نیازهای یادگیری واقعی در محیط بالین و ارتقای مراقبت از بیماران می‌گردد (۷).

در مطالعه‌ی رحمانی و همکاران که به بررسی اثربخشی آموزش مبتنی بر سناریو بر عملکرد پرستاران در بخش مراقبت ویژه قلب برای بیماران مبتلا به سندرم حاد عروق کرونر پرداخته، مشخص گردید که استفاده از روش‌های نوین آموزشی مانند یادگیری مبتنی بر سناریو علاوه بر افزایش دانش تأثیر به‌سزایی در ارتقاء عملکرد پرستاران دارد (۸).

در مطالعه‌ای که به بررسی مقایسه‌ای آموزش مبتنی بر سناریو و سخنرانی بر آگاهی و نگرش تکنسین‌های اورژانس پیش بیمارستانی در برخورد با مصلومین ترومای سینه پرداخته، آگاهی و نگرش تکنسین‌ها در

گروه آموزش مبتنی بر سناریو تفاوت معنی‌داری نسبت به گروه سخنرانی داشت (۹).

روش‌های آموزشی بحث گروهی و پرسش و پاسخ (بحث سقراطی) دو مورد از روش‌های مدرن یادگیری فعال هستند (۱۰، ۱۱). تدریس به شیوه بحث گروهی یکی از روش‌های آموزشی فراگیر محور است که با استفاده از شیوه مباحثه، فراگیران در فعالیت‌های آموزشی فعالانه شرکت می‌کنند و به آنان فرصت داده می‌شود تا نظرات و تجربیات خود را با دیگران در میان بگذارند (۱۲). روش پرسش و پاسخ نیز با خلق سؤالات خلاقانه و تقویت مهارت تفکر انتقادی به فراگیران کمک می‌کند تا به آزمون فرضیات و ارائه استدلال بپردازند (۱۳).

با توجه به این که آموزش پرستاری زمینه‌ساز پرورش دانش‌آموختگان با صلاحیت جهت ارائه نقش‌های خطر حرفه‌ای پرستاری می‌باشد، در این زمینه به کارگیری راهبردهای آموزشی یادگیری فعال که موجبات ارتقای تفکر انتقادی، یادگیری خود راهبر، افزایش اعتماد به نفس، برقراری ارتباط مناسب را فراهم نماید، ضروری است. در این راستا، ارائه واحدهای درسی نظری در پرستاری با استفاده از رویکردهای یادگیری مبتنی بر سناریو می‌تواند دانشجویان را جهت ارائه مراقبت استاندارد آماده نماید. بدین ترتیب دانشجویان قادر خواهند بود تا شایستگی‌های فردی، کار گروهی و تفکر انتقادی را با کمترین خطر آسیب رساندن به مددجویان توسعه دهند (۱۴). در عین حال، فراهم نمودن فرصتی جهت بحث و تبادل نظر در گروه‌های کوچک به منظور شناسایی مشکل و ارائه راه‌حل‌ها و تصمیم‌گیری‌های مطلوب در یادگیری مبتنی بر سناریو می‌تواند موجب مشارکت فعال، تسهیل یادگیری، ارتقای مهارت‌های ارتباطی دانشجویان گردد (۱۵، ۱۴). در این راستا، مطالعات نیز به بررسی تأثیر یادگیری مبتنی بر سناریو به عنوان استراتژی به منظور ارتقاء دستاوردهای یادگیری از جمله دانش، نگرش و عملکرد فراگیران پرداختند (۶، ۸، ۴). اما پیامدها و نحوه‌ی چگونگی اجرای تدریس محتوای آموزشی براساس سناریو در محیط‌های واقعی آموزشی جای تأمل دارد.

منطبق با برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته سال ۹۳، واحد درسی مراقبت‌های پرستاری در منزل، ۲ واحد نظری- عملی معادل ۴۳ ساعت می‌باشد که در دانشکده پرستاری مامایی علوم پزشکی اصفهان میزان ۱۰

ساعت از این واحد درسی به مبحث دیابت اختصاص داده می‌شود. با توجه به شیوع بستری بیماران مبتلا به دیابت در اثر عوارض کوتاه‌مدت و بلندمدت در اکثر بخش‌های بالینی، پیچیدگی‌های ارائه خدمات و نیاز به ارائه مراقبت مبتنی بر شواهد به این بیماران در محیط یادگیری بالینی واقعی توسط دانشجویان پرستاری، این واحد نظری به عنوان واحد درسی آموزشی در اجرای مقایسه یادگیری مبتنی بر سناریو با دو روش بحث گروهی و پرسش و پاسخ انتخاب گردید (۱۶). لذا مطالعه‌ی حاضر با هدف بررسی مقایسه‌ای یادگیری مبتنی بر سناریو به دو روش بحث گروهی و پرسش و پاسخ بر نمره درس نظری مراقبت پرستاری در منزل به عنوان دستاورد یادگیری دانشجویان اجرا گردید.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر یک مداخله‌ی مقایسه‌ای بود. پس از تأیید پروژه در کمیته اخلاق پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، تمامی دانشجویان ترم ۶ پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی اصفهان که تعداد ۹۴ نفر بودند، دعوت به مشارکت شدند. قبل از اجرای مداخله آموزشی، دانشجویان در جلسه توجیهی به منظور شرح اهداف و روند اجرای مداخله پژوهشی شرکت نمودند.

معیارهای ورود به مطالعه، شامل: اخذ واحد درس مراقبت‌های پرستاری در منزل برای اولین بار در نیمسال اول تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ و تکمیل رضایت آگاهانه کتبی بود. همچنین معیار خروج از مطالعه، غیبت بیش از یک جلسه در مبحث درسی دیابت بود.

در ابتدا لیست اسامی دانشجویان از اداره آموزش دانشکده دریافت و دانشجویان پرستاری ترم ۶ واجد شرایط از طریق جدول اعداد تصادفی به دو گروه پرسش و پاسخ و بحث گروهی تقسیم شدند. اطلاعات دموگرافیک شامل سن، جنس و میانگین معدل همراه با فرم رضایت آگاهانه کسب شد.

در این مطالعه، مبحث درسی مراقبت پرستاری در منزل شامل ۵ جلسه‌ی ۲ ساعته (طی ۵ هفته) بود. عناوین مباحث شامل انواع دیابت، علائم و نشانه‌های فاکتورهای خطر پاتوفیزیولوژی، درمان تغذیه‌ای، ورزش، پایش و کنترل قند خون، دارودرمانی خوراکی، انسولین درمانی عوارض و تدابیر پرستاری آن، عوارض حاد و مزمن دیابت و تدابیر

پرستاری به هر دو گروه ارائه شد (مدرس و محتوای درسی در هر دو گروه یکسان بود). در این پژوهش در هر هفته به توالی، ابتدا گروه پرسش و پاسخ به مدت ۲ ساعت تدریس داشتند و به لافاصله پس از آن محتوای آموزشی یکسان به گروه بحث گروهی آموزش داده می‌شد. در گروه پرسش و پاسخ عناوین و محتوای آموزشی در قالب اسلاید به دانشجویان ارائه شد و مدرس توضیحات لازم برای هر اسلاید را برای دانشجویان بیان نمود، پس از گذشت هر ۲۰ دقیقه، کیس بالینی همراه با سوالات مربوط به محتوای آموزشی ارائه می‌گردید. سپس وقفه‌ای به مدت ۱۰ دقیقه به منظور پاسخ به کیس ارائه شده به دانشجویان داده شد، پاسخ‌های کتبی از تک تک دانشجویان دریافت شد و از بین اسامی دانشجویان به صورت تصادفی نام دانشجویان انتخاب و دانشجویان به صورت شفاهی به سوالات کیس پاسخ می‌دادند، این پرسش و پاسخ همراه با سوالات جستجوگرانه و استدلالی در پی پاسخ به سوالات کیس بود و با تسهیل‌گری استاد و مشارکت سایر دانشجویان انجام می‌گردید. در این راستا، دانشجویان موظف به پاسخ‌گویی به سوالات با اتکا به حافظه و استفاده از مطالب ارائه شده بودند. پس از اتمام پرسش و پاسخ، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری مطالب انجام شد.

در گروه روش بحث گروهی، در ابتدا دانشجویان به ۵ گروه ۹ نفره (گروه کوچک) تقسیم شدند، سپس مدرس پس از ارائه عناوین و محتوای آموزشی در قالب اسلاید براساس موضوع، کیس بالینی همراه با سوالات مرتبط با اهداف درس را وابسته به محتوای درس مطرح نمود و هر گروه از دانشجویان به مدت ۲۰ دقیقه در ارتباط موضوع مطرح شده به بحث و تبادل نظر درون گروهی (بارش افکار) پرداختند، در حین بحث گروهی، مدرس گروه‌های کوچک را به سمت اهداف و نیازهای یادگیری هدایت می‌نمود. سپس یک گروه توسط مدرس جهت پاسخ به سوالات کیس بالینی انتخاب شد و مابقی گروه‌ها به ارزیابی و بحث در مورد پاسخ‌های ارائه شده توسط گروه منتخب با تسهیل‌گری مدرس پرداختند.

در گروه پرسش و پاسخ، دانشجویانی که در طی تبادل نظر مشارکت فعال داشتند، به عنوان فعالیت کلاسی، امتیاز مثبت برای آن‌ها در نظر گرفته می‌شد و در گروه بحث گروهی، امتیاز مثبت برای تمامی اعضای گروه در نظر گرفته می‌شد. در گروه بحث گروهی به منظور مشارکت تمامی دانشجویان گروه، مدرس نماینده گروه را برای پاسخ‌دهی انتخاب می‌نمود

و در صورت عدم پاسخدهی مناسب، کسر امتیاز برای کل گروه در نظر گرفته می‌شد.

در این مطالعه، نمره ارزشیابی پایان نیمسال تحصیلی مبحث دیابت در واحد درسی مراقبت‌های پرستاری در منزل به عنوان دستاورد یادگیری دانشجویان در نظر گرفته شد. لذا تعداد ۲۰ سوال چهار گزینه‌ای (۴ سوال به ازای هر جلسه) پس از اجرای مداخله از مباحث ارائه شده و مبتنی بر محتوا و اهداف درس طراحی گردید و دانشجویان در آزمون مربوطه جهت ارزشیابی شرکت کردند. سوالات، زمان و نحوه برگزاری آزمون در هر دو گروه یکسان بود.

تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ انجام گرفت. جهت تحلیل نمرات دو گروه از آزمون t مستقل و به منظور تعدیل متغیرها از آزمون آنالیز کوواریانس و جهت بررسی ارتباط ویژگی‌های دموگرافیک

(سن و معدل) با دستاوردهای یادگیری از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها

تعداد کل دانشجویان ۹۴ نفر بود که ۳ نفر از دانشجویان در گروه پرسش و پاسخ به دلیل حذف درس از مطالعه خارج شدند. آزمون کای اسکور نشان داد که توزیع فراوانی جنس دانشجویان در گروه با روش بحث گروهی که شامل ۲۱ نفر آقا (۴۴/۷ درصد) و ۲۶ نفر خانم (۵۵/۳ درصد) بودند، با گروه پرسش و پاسخ که تعداد ۲۵ نفر آقا (۵۶/۸ درصد) و ۱۹ نفر خانم (۴۳/۲ درصد) تفاوت معنادار نداشت ($P\text{-Value} > 0.05$). همچنین آزمون t مستقل نشان داد که میانگین سن و معدل دانشجویان بین دو گروه اختلاف معنادار نداشت ($P\text{-Value} > 0.05$) (جدول ۱).

جدول ۱- مقایسه ویژگی‌های دموگرافیک در دو گروه بحث گروهی و پرسش و پاسخ

متغیر	بحث گروهی		پرسش و پاسخ		آزمون	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
سن (سال)	۲۳/۵۷	۳/۶۲	۲۴/۷۴	۵/۵۱	۱/۲۰	۰/۲۳
معدل	۱۶/۴۸	۲/۹۶	۱۷/۲۹	۱/۶۴	۱/۵۹	۰/۱۲

آزمون t مستقل نشان داد که میانگین نمره درس مراقبت پرستاری در منزل بین دو گروه اختلاف معنادار نداشت ($P\text{-Value} > 0.05$) اما آزمون آنالیز کوواریانس با تعدیل متغیرهای جنس و معدل دانشجویان در دو گروه، نشان داد که نمره درس به عنوان دستاورد یادگیری با روش تدریس رابطه معنادار داشت ($P\text{-Value} = 0.005$)، به طوری که میانگین نمره در روش بحث گروهی بیشتر از گروه پرسش و پاسخ در یادگیری مبتنی بر سناریو بود (جدول ۲). همچنین نتایج آزمون t مستقل نشان داد که میانگین نمره در دانشجویان خانم به طور معناداری بیشتر از دانشجویان آقا بود ($P\text{-Value} = 0.002$).

ضریب همبستگی پیرسون نیز نشان داد که نمره درس با معدل دانشجویان رابطه مستقیم داشت ($P\text{-Value} = 0.001$) اما با سن آنها رابطه معنادار نداشت ($P\text{-Value} > 0.05$) (جدول ۳).

جدول ۲- ضرایب همبستگی پیرسون بین نمره مراقبت پرستاری در منزل با سن و معدل دانشجویان

متغیر	نمره کل	
	r	p
سن	-۰/۰۹۳	۰/۳۹
معدل	۰/۲۱۷	۰/۰۴

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد که با تعدیل متغیرهای جنس و معدل، یادگیری مبتنی بر سناریو به روش بحث گروهی با افزایش نمره به عنوان دستاورد یادگیری در مقایسه با گروه یادگیری مبتنی بر سناریو به روش پرسش و پاسخ همراه است. به کارگیری بحث گروهی در تدریس

جدول ۲- مقایسه میانگین نمره در دو گروه بحث گروهی و پرسش و پاسخ

گروه		میانگین	انحراف معیار
بحث گروهی		۵۱/۰۶	۱۱/۰۱
پرسش و پاسخ		۴۸/۴۱	۱۱/۶۴

می‌تواند، توانایی تحلیل و نقد را در فراگیران ارتقاء دهد (۱۷). در راستای مطالعه‌ی حاضر در مطالعه‌ی خلیلی و همکاران به بررسی مقایسه‌ای آموزش اخلاق حرفه‌ای با استفاده از روش آموزشی بحث گروهی و نرم‌افزار مالی مدیا می‌پردازد، میانگین نمره‌ی دانش بین دو گروه بلافاصله بعد آموزش و ۴ هفته بعد تفاوت معنی‌داری داشته است و در روش بحث گروهی میزان یادگیری بیشتر بود (۱۸).

در مطالعه‌ی حکمت‌پور و همکاران نیز که به مقایسه‌ی دو شیوه‌ی بحث گروهی و سخنرانی بر روی یادگیری و رضایت دانشجویان در درس آیین زندگی انجام شد، میانگین نمره‌ی درسی و همچنین نمره‌ی دیدگاه دانشجویان نسبت به شیوه‌ی تدریس در گروه بحث گروهی به طور معنی‌داری بیشتر از گروه سخنرانی بود، علاوه بر این، در این مطالعه نیز همانند مطالعه‌ی حاضر بین متغیرهای رشته، جنس، تأهل و سکونت در دو گروه دانشجویان کلاس‌های بحث گروهی و سخنرانی، اختلاف معنی‌داری وجود نداشت (۱۹).

نتایج مطالعه‌ی ادیب حاج‌باقری و همکاران با هدف مقایسه‌ی تأثیر آموزش بالینی با دو روش آموزش بر مبنای فرآیند پرستاری و بحث گروهی با روش سنتی بر یادگیری و رضایت دانشجویان حاکی از ارتقای یادگیری و پایداری آن حداقل در سه هفته بعد از آموزش بالینی می‌باشد (۱۵). در مطالعه‌ی ما تنها به بررسی میزان یادگیری دانشجویان پس از اتمام جلسات آموزشی پرداخته شد و میزان ماندگاری آن مورد سنجش قرار نگرفته است.

در مطالعه‌ی ادیب حاج‌باقری و همکاران با عنوان مقایسه‌ی تأثیر بحث گروهی و جزوه آموزشی بر نگرش و عملکرد بالینی دانشجویان پرستاری نسبت به حفظ حریم خصوصی بیمار نتایج حاکی از ارتقای نگرش در هر دو گروه بود اما در گروه بحث گروهی افزایش بیشتری داشته و همچنین عملکرد دانشجویان در گروه بحث گروهی در ارتباط با به رعایت حریم خصوصی در بالین افزایش معنی‌داری نسبت به گروه دریافت‌کننده‌ی جزوه‌ی آموزشی تفاوت دارد (۲۰). تأثیر بحث گروهی جهت ارتقای یادگیری و همچنین عملکرد دانشجویان مورد توجه است. در مطالعه حاضر، بحث گروهی با استفاده از ارائه کیس‌های بالینی در دو گروه مورد بررسی مقایسه‌ای قرار گرفت که در این زمینه، نتایج مطالعه‌ی Tayem که به بررسی تأثیر یادگیری مبتنی بر مورد در گروه‌های کوچک

بر میزان یادگیری فارماکولوژی پرداخته، حاکی از آن است که اکثر دانشجویان اذعان داشتند که این رویکرد یک ابزار مؤثر جهت ارتقای یادگیری و مهارت‌هایی همچون یادگیری مستقل، مهارت‌های تحصیلی و همچنین مهارت‌های ارتباطی و مشارکتی می‌باشد (۲۱). این در حالی است که در مطالعه‌ی Linneman که درس روش تحقیق به صورت سخنرانی و سخنرانی همراه با بحث گروهی حاکی از آن است، تفاوت معنی‌داری بین دو روش وجود ندارد و حتی دانشجویان روش تدریس به صورت تنها به روش سخنرانی را به دیگر روش‌های اجرا شده ترجیح داده‌اند. همچنین با کنترل متغیرها مزایای یادگیری در گروه‌ها تفاوت معنی‌داری نداشته است (۲۲).

علت احتمالی این امر توسط پژوهش‌گر مربوطه، کوتاه بودن مدت زمان بحث و یا کم بودن شبیه‌سازها و یا حتی به میزان و تجربه‌ی و مهارت مدرس در اجرای این روش‌ها بیان شد. این در حالی است که ۵ هفته آموزش همراه با ارائه کیس‌های بالینی به صورت متوالی صورت گرفته است که می‌تواند بر سطوح یادگیری دانشجویان تأثیرگذار باشد. لازم به ذکر است مدرس این مبحث با بیش از ۲۰ سال سابقه تدریس از مهارت و تسلط کافی جهت ارائه محتوا، هدایت و تسهیل یادگیری برخوردار بود و تجربه کافی در به کارگیری روش‌های یادگیری فعال در تدریس مبحث مربوطه داشت. در مطالعه‌ی آرانی و همکاران با عنوان بررسی تأثیر یادگیری مبتنی بر تیم و بحث گروهی بر یادگیری و انگیزه‌ی تحصیلی دانشجویان اتاق عمل در درس تکنولوژی جراحی گوارش به بررسی و مقایسه این دو روش بر میزان یادگیری و انگیزه‌ی تحصیلی دانشجویان بلافاصله بعد از اتمام ترم تحصیلی و چهار ماه بعد از آن پرداخته‌اند نتایج مطالعه نشان داد که مقایسه‌ی نمرات یادگیری بعد از مداخله در دو گروه بلافاصله و چهار ماه پس از مداخله تفاوت معنی‌داری نداشته است (۲۳).

دو روش به کار گرفته شده در این مطالعه همانند مطالعه‌ی حاضر جزء روش‌های فعال تدریس می‌باشند. از آن جایی که روش یادگیری تیم محور نیز مانند روش بحث گروهی با هدف افزایش مهارت فراگیران در دستیابی به سطوح بالاتر یادگیری شناختی و یادگیری مشارکتی می‌باشد، لذا ممکن است باعث عدم تفاوت معنی‌داری بین دو روش فوق گردد. در راستای مطالعات انجام شده در ارتباط با روش پرسش و پاسخ و نتایج مطالعه‌ی حاضر، مطالعه‌ی صالحی و همکاران که به بررسی مقایسه‌ای

دادن، تحلیل و یادگیری خودراهر را فراهم می‌نماید. لذا پیشنهاد می‌شود این روش به همراه سایر روش‌های فعال جهت دروس پرستاری مورد توجه قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله مراتب قدردانی خود را از مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشجویان و معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان اعلام می‌کنیم که ره‌گشای انجام این پژوهش بودند. همچنین از جناب آقای اکبر حسن‌زاده، عضو هیأت علمی گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، جهت تحلیل داده‌های مطالعه‌ی مذکور تشکر می‌گردد.

تأییدیه اخلاقی

این مطالعه نتیجه طرح تحقیقاتی مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۲۹۷۰۹۴ با کد اخلاق IR.MUI.RESEARCH.REC.1397.290 می‌باشد.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

سهم نویسندگان

مریم باقری (نویسنده اول) تحقیق و نهایی‌سازی مقاله ۳۵ درصد؛ اکرم محمدی پلارتنی (نویسنده دوم) تحقیق و نهایی‌سازی مقاله ۱۵ درصد؛ مژگان جوکار (نویسنده سوم) آماده‌سازی پیش‌نویس بیان مسئله و بحث ۱۵ درصد؛ فخری صبحی (نویسنده چهارم و مسئول اجرای مداخله و نهایی‌سازی مقاله ۳۵ درصد.

حمایت مالی

این پژوهش با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شده است.

میزان تأثیر یادگیری مبتنی بر مسئله و پرسش و پاسخ بر گرایش به تفکر انتقادی دانشجویان بهداشت محیط پرداخته، حاکی از افزایش معنی‌دار در قدرت تحلیل، طبقه‌بندی اطلاعات و اعتماد به نفس دانشجویان می‌باشد (۲۴).

همچنین مطالعه‌ی لک دیزجی و همکاران که به بررسی تأثیر روش پرسشگری دو جانبه‌ی هدایت شده از سوی هم‌تایان بر روی عزت‌نفس و یادگیری دانشجویان پرستاری می‌پردازد، نشان می‌دهد پرسشگری با افزایش عزت‌نفس و ارتقای یادگیری دانشجویان گروه مداخله در موضوعات بالینی همراه است (۲۵). بایستی اذعان داشت که نوع و محتوای سؤالات طراحی شده توسط مدرس در حین تدریس و همچنین میزان مشارکت و درگیری دانشجویان در پاسخ به سؤالات می‌تواند بر این نتیجه تأثیر گذار باشد. نتایج مطالعه‌ی Gartmeier و همکاران که به بررسی نوع سؤالات مدرسین و نحوه‌ی پاسخ‌دهی دانشجویان در یادگیری مبتنی بر مورد بر دانشجویان گروه پزشکی پرداخته، نشان می‌دهد که دانشجویان در پاسخ به سؤالات باز و استدلالی مشارکت و سؤالات فالوآپ را سکوت کرده و یا به صورت مشارکتی پاسخ می‌دادند (۲۶).

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به استفاده از آزمون سنجش میزان آگاهی یا دانش دانشجویان در مبحث دیابت واحد درسی مراقبت‌های پرستاری در منزل تنها در بعد از اجرای مداخله اشاره نمود که با توجه به این که نمره‌ی آزمون پایان‌نیمسال تحصیلی دانشجویان به عنوان دستاورد یادگیری در نظر گرفته شد، امکان سنجش سؤالات در قبل از مداخله برای هر یک از گروه‌های مطالعه وجود نداشت و با توجه به نبود گروه دانشجویان در ترم مشابه، امکان گرفتن گروه کنترل نیز مقدور نبود. یافته‌های مطالعه حاضر پیشنهاد می‌کند که به کارگیری کیس سناریوهای بالینی در آموزش نظری به خصوص در دروسی که دانشجویان نیازمند یادگیری و به کارگیری دانش در محیط‌های یادگیری بالینی واقعی می‌باشند، در قالب مشارکتی با استفاده از رویکردهایی همچون بحث گروهی امکان یادگیری را تسهیل می‌نماید. استفاده از بحث گروهی در زمان ارائه کیس‌های بالینی به عنوان یکی از رویکردهای یادگیری مبتنی بر سناریو، امکان تبادل نظر، بارش افکار و ارتقای مهارت‌های ارتباطی، گوش

References

- Errington E. As close as it gets: Developing professional identity through the potential of scenario-based learning. In: Jackson N, editor. Learning to be professional through a higher education e-book. Surrey UK :Surrey centre for excellence in professional training and education; 2011. P.1-15.
- Seren Smith M, Warnes S, Vanhoestenbergh A. Scenario-based learning. In: Davies P, Pachler D, Pachler N, editors. Teaching and learning in higher education: Perspectives from UCL. London: UCL IOE Press; 2018.
- Battista A. An activity theory perspective of how scenario-based simulations support learning: A descriptive analysis. *Adv Simul.* 2017; 2:23. DOI: 10.1186/s41077-017-0055-0
- Hsu LL, Huang YH, Hsieh SI. The effects of scenario-based communication training on nurses' communication competence and self-efficacy and myocardial infarction knowledge. *Patient Educ Couns.* 2014; 95(3):356-64. DOI: 10.1016/j.pec.2014.03.010
- Schober P, Kistemaker KR, Sijani F, Schwarte LA, van Groenigen D, Krage R. Effects of post-scenario debriefing versus stop-and-go debriefing in medical simulation training on skill acquisition and learning experience: A randomized controlled trial. *BMC Med Educ.* 2019; 19:334. DOI: 10.1186/s12909-019-1772-y.
- Mahran GSK, Mahgoub AA, Abass MS. The effect of scenario based teaching for critical care nurses and physicians on their knowledge of fluid creep. *J Nurs Educ Pract.* 2019; 9(4):86-97. DOI: 10.5430/jnep.v9n4p86
- Naidu S, Menon M, Gunawardena C, Lekamge D, Karunanayaka S. How scenario-based learning can engender reflective practice in distance education. In: Spector JM. Finding your online voice. New York: Routledge; 2007. P.53.
- Rahmani A, Mohammadi A, Moradi Y. Effectiveness of scenario-based education on the performance of the nurses in the critical cardiac care unit for patients with acute coronary syndrome. *IJMRHS.* 2016;5(8):218-24.
- Parvaresh Masoud M, Farhadloo R, Vahedian M, Kashaninejad M, Hasanpoor L, Mohebi S. A comparison between the effects of scenario and lecture-based education methods on knowledge and attitude of emergency medical technicians towards patients with chest trauma. *Qom Univ Med Sci J.* 2016; 10(5):47-54. [In Persian]
- Von Colln-Apppling C, Giuliano D. A concept analysis of critical thinking: A guide for nurse educators. *Nurse Educ Today.* 2017; 49:106-9. DOI: 10.1016/j.nedt.2016.11.007
- Chan ZC. A systematic review of critical thinking in nursing education. *Nurse Educ Today.* 2013; 33(3):236-40. DOI: 10.1016/j.nedt.2013.01.007
- Baghcheghi N, Kouhestani H, Rezaei K. Comparison of the Effect of Teaching through Lecture and group discussion on nursing students' communication skills with patients. *Iran J Med Educ.* 2010; 10(3):211-18. [In Persian]
- Anderson G, Piro J. Conversations in socrates café: Scaffolding critical thinking via socratic questioning and dialogues. *NHFL.* 2014; 11(1).
- kashani E, Ayatnia M, Tajabadi A. Effective training: The key to nurses' empowerment. *RME.* 2019; 11(1):1-2. [In Persian] DOI: 10.29252/rme.11.1.1
- Adib Hajbagheri M, MirBagher N, Heidari S. Clinical nursing education based on nursing process and group discussion. *Iran J Med Educ.* 2012; 11(7):728-34.
- Hoseini N, Kousha A. Epidemiology of comorbidity and complications of type 2 diabetes in rural population of Miandoab. [Dissertation]. Tabriz: Tabriz University of Medical Sciences; 2020. [In Persian]
- Abdulkali KK, Suhaimi M, Alsaqqaf A, Jawad W. The use of the discussion method at University: Enhancement of teaching and learning. *Int J High Educ.* 2018; 7(6):118-28. DOI: 10.5430/ijhe.v7n6p118
- Khalili A, Davodi M, Pouladi S, Paymard A, Shayan A, Azodi P, et al. Comparative study on the effect of professional ethics education using two methods, group discussion and multi-media software on the knowledge of nursing students. *Res J Pharm Biol Chem Sci.* 2016; 7(4):2776-81.

19. Hekmatpou D, Seraji M, Ghaderi T, Ghahremani M, Naderi M. Comparison of Group Discussion and Lecture Method in Students' Learning and Satisfaction of Life Instructions Unit. Qom Univ Med Sci J. 2013; 7(2):10-6. [In Persian]
20. Adib-Hajbaghery M, Faraji M. Comparison of effect between group discussion and educational booklet on Iranian nursing students' attitude and practice toward patient privacy. J Educ Eval Health Prof. 2016; 13:29. DOI: 10.3352/jeehp.2016.13.29
21. Tayem YI. The impact of small group case-based learning on traditional pharmacology teaching. Sultan Qaboos Univ Med J. 2013; 13(1):115-20. DOI: 10.12816/0003204
22. Linneman JA. Share, show, and tell: Group discussion or simulations versus lecture teaching strategies in a research methods course. Teach Sociol. 2019; 47(1):22-31. DOI: 10.1177/0092055X18799405.
23. Aliakbarzadeh Arani Z, Haji Mohammad Hoseini M, Ghanbari Afra L, Mohammadzade M. The effect of teaching on team-based learning and group discussion on learning and academic motivation of operating room students in the technology of gastrointestinal surgery lesson. J Nurs Midwifery Sci. 2019; 6(2):72 -7. DOI: 10.4103/JNMS.JNMS_61_18
24. Salehi L, Keykavousi Arani L, Safarnavadeh M. Comparison between "problem-based learning" and "question & answer" educational methods on environmental health students' attitude to critical thinking. Educ Strategy Med Sci. 2015; 8(1):35-42. [In Persian]
25. Lakdizaji S, Abdollahzadeh F, Hassankhanli H, Kalantari M. Impact of guided reciprocal peer questioning on nursing students' self-esteem and learning. Iran J Nurs Midwifery Res. 2013;18(4):285-9. PMID: 24403923
26. Gartmeier M, Pfurtscheller T, Hapfelmeier A, Grünwald M, Häusler J, Seidel T, et al. Teacher questions and student responses in case-based learning: outcomes of a video study in medical education. BMC Med Educ. 2019; 19:455. DOI: 10.1186/s12909-019-1895-1

Investigating the effect of scenario-based learning through group discussion and question and answer methods on the learning achievement of nursing students: A comparative study

Maryam Bagheri¹, Akram Mohammadi Pelarti², Mozghan Jokar³, Fakhri Sabohi⁴

1. PhD, Nursing, Nursing and Midwifery Care Research Center, Department of Adult Health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
2. MSc, Nursing, Shafa Specialized Hospital, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
3. PhD Student, Nursing, Student Research Committee, School of Nursing & Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
4. MSc, Nursing, Nursing and Midwifery Care Research Center, Department of Adult Health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

Abstract

Introduction: Scenario-based learning provides students with the opportunity to interact with each other and engage in the situation through applying active learning strategies. The present study intended to compare scenario-based learning with two methods of group discussion and question and answer on the learning achievement of nursing students.

Methods: This interventional-comparative study was conducted during the first semester of the academic year 2018-2019, with 94 nursing students in the 6th semester who were randomly assigned to two groups. In the control group, case scenarios were taught through question and answer method while in the test group, the scenario cases were taught through group discussion method. The final test score of Nursing Care at Home course was compared as a marker of learning achievement between the two groups. To analyze the data, independent t-test was applied to compare the scores of the two groups, covariance analysis test was performed to adjust the variables and to investigate the relationship between demographic traits (age and average score) with learning achievements Pearson Correlation Coefficient was implemented using SPSS 18.

Results: Analysis of covariance by adjusting the variables in the two groups detected that the obtained scores from the final exam as a marker of learning achievement had a significant relationship with the teaching method ($P\text{-value} < 0.05$) therefore the average score of the group with discussion method was higher than that of the group with question and answer method in scenario-based learning.

Conclusion: Scenario - based learning with group discussion methods can facilitate and promote students' learning.

Keywords: Learning, Achievement, Scenario-Based Learning, Students, Nursing

Correspondence:

Nursing and Midwifery Care Research Center, Department of Adult Health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

ORCID:
0000-0003-1448-6606

Email:
sabohi@nm.mui.ac.ir

Original Article

Received: 2021 December 30 Accepted: 2022 August 10

Citation: Bagheri M, Mohammadi Pelarti A, Jokar M, Sabohi F. Investigating the effect of scenario-based learning through discussion and question and answer methods on the learning achievement of nursing students: a comparative study. *Development Strategies in Medical Education*. 2022; 9(1):18-26.